

**Mølsbruget paa Hovedgaarden
Nagaard, (Thisted Amt),**
med Bemærkninger om Egnens Agerdyrkning,
af
Duncan,
Forpagter paa Nagaard.

Meierigaarden Nagaard er beliggende i Vesterhansherred eller den Landstrimmel, der forbinder Vensyssel med Thyland, og begrænses af Limfjorden mod Syd,

staaende Dom kan imidlertid ikke afgive nogen bestemt Maalestof for alle Meierier, da der paa Schwelbeck vare Omstændigheder tilstede, som kun kunde være Tilfældet paa saa Gaarde. I Aaret 1819 bragte man her ved Boring inde i Meieribygningen en Kilde for Dagens Lys, hvilken i een Time giver rigeligt 5000 Rander Vand af 8 Graders Varme (Reaumur). Mælkekjælden er deelt i 3 Fag, og bliver saaledes gjennevristet af dette Vand, at hvergang det Fag bliver sat under Vand, hvor Mælken staaer for at sætte Fløde. Herved havde Mælken til enhver Aarstid den samme Temperatur, thi selv i den strengeste Winter frøs Vandet ikke. Heraf fremgaaer det, hvilken forbeelagtig Indflydelse denne Omstændighed maa have paa Mælkens Gøne til at holde sig og sætte Fløde. Men især kan man, ved at benytte denne Kilde, forebygge, at Glasbøtterne blive ituflagne. Disse komme nemlig aldrig ud af Kjælden. Kilden giver i eet Minut tilstrækkeligt Vand til at kunne reengjøre dem paa Stedet. Enhver kostbar og moisommelig Skuren og Skyllen med varmt Vand, som ved Træbøtterne, er unødvendig. Da man til dette Arbeide stedse bruger de samme Piger, nemlig fire, tilegne

og Vesterhavet mod Nord. Nærmeste Kjøbstad er Løgstøer, henved 2 Mile, incl. Transporten over Fjorden. Afstanden fra Aalborg er 7 og fra Thisted 6 Mile. Affætningen er let, da Transporten er kun $\frac{1}{4}$ Mill til Fjorden, hvor Producterne modtages af Kjøbmanden.

Hoveriet er ophævet til lige Fordeel for Gaard og Bonde. Nu holdes ligesaa stor Besætning til Hovedgaarden uden Hoveri, som forhen med Hoveri, men Jorden gjennemarbejdes nu med dygtige Plove, dybt og fuldstændigt, ikke med Hovbondens stuffende Fure. Gaardens Areal er 700 Td. L. g. M. Agerjord, og circa 200 Td. L. Eng, samt 50 Td. L. Kjør og Græsning. Agerlandet er af meget forskjellig Beskaffenhed, da $\frac{1}{3}$ Deel er fortrinlig god dyb og frugtbar sandmuldet Jord, største Delen paa Kalkunderlag, $\frac{1}{3}$ Deel er mindre god, men tilbyder desuagtet udmærket Græsning for Meieriet, og bærer formedelst nogen Kalkblanding godt Byg, skjøndt Jorden, der bestaaer af fint Sand, synes bedst stikket til Rug, $\frac{1}{3}$ Deel er meget let og fint Hedesand af sort Farve, der særde-

biøse sig snart ved Dvølse den nødvendige Forsigtighed, og der bliver aarlig i Gjennemsnit kun ituflagne faa af disse Bøtter. I andre Meierier derimod, i hvilke Reengjøringen bliver besværligere af Mangel paa Vand, vil man ei kunne forhindre, at et større Antal Bøtter gaar istykker, selv, om Pigerne ere nok saa forsigtige. Forøvrigt er der paa Schwalbeck truffen den Foranstaltning, for at conservere Bøtterne, at enhver Pige, der aarlig ituflaer færre, end 3 Stkr., faaer til Belønning 10 § pr. Stykket, hvorimod hun maa betale 10 § for hver, hun flaaer itu flere end 3.

les egner sig til Anlæg af en Schäferigaard; det er et Misgreb, at man har tildeelt alle Gaardens østlige Bange Deel i denne ringe Hedejord; Jord til Tarten 20 og Jord til Tarten 5 og 6 kan ikke med Fordeel skjæres over een Kam; kun paa Kortet give de store regulaire Bange en smuk Anseelse, medens man paa Marken har i den ene Ende af Bangen 14 Fald, og i den anden 3 à 4 Fald ved lige Gjødning og Behandling; den flette Jord rover Gjødningen fra den gode uden at gjøre Fyldest, medens den, dyrket særskilt efter et andet System, godt kunde bestaae ved sig selv.

Engene bestaae af en fraliggende Eng paa 70 Tdr. Land, der bærer Hø af fortrinlig Bestaaffenhed, en Molledam, der bærer overslødigt, men temmelig ringe Hø, og Engene langs en forbiløbende Aae, der høiligen trænge til Hjælp, da Afgrøden er liden i Forhold til Arealen og ringe. Høavlen er for Diebliffet 300 Læs, men vil maaffee bringes til 500 Læs, da Eierne, der interesserer sig for Gaardens Production, agter i dette Foraar at foretage Engvanding. Paa Kloverhø har ikke hidtil været at tænke, da Jorden efter 5 Rjærve og svag Behandling kun bar ringe Græs med alskens Ukrud.

Hovedmarken er inddeelt i 11 Dele à 60 Tdr. Land, og disse have været drevne: 1. heel Brak, 2. Rug, 3. Byg, 4. Bikkelyng til Hø, 5. Rug, 6. Havre og 5 Aars Græsleie. Min tidligere Formand, den duelige Forpagter Dichmann, har ved Opdyrking, Mergling og Meieriets Indretning erhvervet sig megen Fortje-

neste ei alene af Aagaards Avl, men af hele Egnens Agerdyrking, i det han ved sit Exempel bragte denne Egn's Bønder det første Begreb om en ordentlig og hensigtsmæssig Agerdyrking.

I den Hensigt at gjøre Meieriet, altsaa rigelig Græsning og kraftigt Vinterfoder, til Hovedsag, har Eieren ved min Forpagtnings Tiltrædelse i Foraaret 1845 bifaldet følgende af mig foreslaaede Sædskifte, som nu indføres: 1. Brak, 2. Rug, 3. Byg, 4. Kløver til Slet, 5. Kløver til Græs, 6. Biffer, Urter, Byg o. d. l., 7. Havre og 4 Mars Græsudlæg med Thimotheum, Hvidkløver etc.

Desforuden have 77 Tdr. L., paa hvilke indføres: 1. Brak, 2. Raps, 3. Kartofler, 4. Havre med 3 Mars Kløver.

Brakmarken vil jeg foran Rugen dyrke med Biffer, havre og Spergel til Hø, idetmindste partiel, da overflødigt og kraftigt Foder for Meieriet er mit Hovedformaal; i nærværende Vinter opfodres til Køerne desforuden circa 400 Tdr. Havre.

En Toft ved Gaarden med 15 Tdr. L. skal dyrkes med Grønt til Staldfodring. For at renses fra en uendelig Mængde Ukrud tages først Kartofler i Gjødning, dernæst Byg med Kløver.

Det er mit Ønske at drive Kartoffelavlens til Opfodring for Besætningen saavidt muligt, da jeg erkjender den for den animalske Productions fasteste Støtte. Kun faa her i Egnen erkjende Kartoffelavlens Betydning, og man har intet Begreb om denne Plantes rette

Plads i Sædskiftet, samt dens Effect i Avlsbruget; man paastaar i Almindelighed, at Hænder mangle til deres Optagning; men Sagen er den, at Kartoslerne ofte ere slet behandlede og smaae, og altsaa Fortjenesten liden. Vægges de kun i gjødet eller dog kraftfuld Jord, og behandles med Opmærksomhed, saa at Kartoslerne blive store, saa at et Menneske kan optage 6 Tdr. daglig efter Ploven, og derved fortsene 2 à 3 Mk., da ville Arbeidere nok indfinde sig. Thærø og Drewsens Agerdyrkning kjender Bonden ikke; at skaffe sig rigtige Anskuelse og Kundskaber ved Læsning, dertil er hans Aand altfor udannet, og hans Speculation gaaer mere ud paa Handel og Prangeri, end paa Landoeconomiens Studium.

Hjulplovene ere forsvundne her fra Egnen; man bruger en Art ret gode Svingplove, ofte med Handeler, Naas og Alt af Jern. Jeg har medbragt fra Sjælland den Jespersenske Plov Nr. 5, af hvilken jeg har anskaffet 10 à 12 Stykker. Jeg foretrækker den for alle mig bekjendte Svingplove, da den forener de fleste gode Egenskaber, Soliditet, Brugbarhed i al Slags Jord og forholdsmæssig Lethed. Her har været brugt de jydskte 12 Buls Harver; de vare ei i god Stand ved Modtagelsen, hvorfor jeg lod forfærdige en Deel sjællandske 6 Buls Harver med Jernslaaer; denne Construction er simplere og stærkere end den jydskte; den slæber mindre formedelst Tændernes større Afstand, og anstrænger Hestene mindre.

Raps, hvoraf her saaes en Snees Tdr. l. i Brafrugens Plads, saaes med den stotste Saaemastine,

og med samme agter jeg at saae 100 Tdr. R. med Kloverfrø etc.

Tromlen kan her saa godt som slet ikke anvendes, da det meget fine Muldsand, der characteriserer denne Egn, bortflyver i mægtige Skyer efter Tromlens Brug ved de hyppige Storme, der reise sig i disse Egne.

Da jeg saaer et stort Areal med Biskehavre og Havre alt paa vinterlagt Jord, ønsker jeg at anstaffe mig Sædbæcker, stotst eller svensk Harve, eller Erstirpator istedetfor Brakharve, som jeg hidtil har anvendt til dette Brug. Den Winstruppske Rensmaskine bruges. En Cylindermaskine til Sædeforns Rensning var meget ønskelig. Til Kartoflers Rensning i Raderne bruges en Slags Hestehakke af min egen Invention, der er langt simplere og udfører Arbeidet bedre end den almindelige Skuffeløst eller trejernerede Erstirpator, som jeg for en Deel Aar siden har brugt. Den almindelige Bandsnegl, Archimedes's Båndkrue, bruges til at bringe Båndet af Gravene. Arbeidsvognene her ved Gaarden og i hele Eggen ere lette, men Fadingen ofte smal indtil latterlighed, og Jernbeslaget er saa oekonomisk, at de kun formaae at bære halve Læs imod sjællandske Arbeidsvogne; Jernarler ansees næsten som en Luxus. Jerngrebe, Skovle, Spader og deslige Redskaber ere mærkelig klodsede og ilde stiftede, med urimelig korte Skafter. Arbeidsfolkene have ingen Sands for gode Redskaber, som i andre mere cultiverede Egne. En engelsk Arbeidsmand vilde vist finde Moro i at betragte disse Carricaturer af Værktøi, der røbe end ikke den mindste Gnist af mekanisk Begreb.

Alagaards Besætning er 200 Køer foruden Tyre, noget Ungkvæg, 4 Arbejdsstude og 22 Heste samt 50 Svin. Ingen Faar.

Dvægracen er saare god og vel proportioneret, og har meest tilfældes med Racen i det tilgrændsende Benschysfel. Den fremviser særdeles mange udmærkede Individuer med dyb tætsluttet Krop, bredt Kryds, fiint og blødt Iver, vel stillede Been, fiint Hoved og Hals, og Erfaring lærer, at de give megen og god Mælk, og ere trivelige og haardsføre mod Climatets Barstthed. Fleertallet er sort og blaffet, der antyder den ædle gamle jydsk Race. Dog gives mange af rød Fod, der nedstamme fra de Sveitser- og Tyrolertyre, som i den forrige Forpagters Tid, da Alagaard tilhorte den kongelige Kasse, oversendtes hertil fra Sjælland.

Af 180 malkende Køer er i Aaret 1845 fjærnet 250 Fdgr. Smør, uden Opfodring af Korn den Vinter, og fra Mai 1846 til Mai 1847, da Viskemangler, men en Deel Havre opfodres, vil Productionen blive endnu større. Til Græsning for bemeldte 200 Køer Hayes 330 Tdr. R. Agergræs, fiint og kort, men saare fyndigt.

Paa en bestemt Dag i hver Maaned foretages Maaling af enhver enkelt Koes Mælk for sig, en Sag, der ikke er saa uoverkommelig eller sinkende som det kunde forekomme den Ubevante, naar kun Husbonden selv personlig vil antage sig denne Sag, der rigelig lønner sig ved de mærkelige Resultater, en saadan Undersøgelse afgiver. Enhver Ko har sit Nummer indbrændt paa Hornet, og har sin tilsvarende Conto i en

Bog, hvor alle fornødne Oplysninger om ethvert enkelt Dyr antegnes. Jeg blev ved Proprietair Valentiners interessante Foredrag i Kjøbenhavns Amts Landboforening i September 1842 og J. Hofmann Bangs Beskrivelse over Odense Amt, Side 297 & seq., foranlediget til denne Fremgangsmaade. Af 180 Køer befandtes det største Antal at mælke mellem 14 à 1500 Potter Mælk om Aaret;

3	Køer	gave	mellem	2000	og	2100	Potter	Mælk
1	—	—	—	1900	-	2000	—	—
5	—	—	—	1800	-	1900	—	—
7	—	—	—	1700	-	1800	—	—
9	—	—	—	1600	-	1700	—	—
23	—	—	—	1500	-	1600	—	—
30	—	—	—	1400	-	1500	—	—
22	—	—	—	1300	-	1400	—	—
18	—	—	—	1200	-	1300	—	—
17	—	—	—	1100	-	1200	—	—
19	—	—	—	1000	-	1100	—	—
10	—	—	—	900	-	1000	—	—
5	—	—	—	800	-	900	—	—

Resten malkede kun 6 à 700 Potter, nogle endog derunder. Ved at undersøge Aarsagen til de Sidstes ringe Malkning, fandtes dette grundet deels i Kastning, deels deri, at de vare overløbne, deels i Sygdom; deels vare nogle Dvier; af 9 saadanne naaede kun 1 til 1400 Potter Mælk, de andre 8 naaede kun 8 à 1100 Potter. De faa Køer, der kælvede i Juni, naaede heller ikke noget stort Qvantum. Melken af de overløbne Køer er langt federe end de andres, hvilket jeg ved Kjærning

og comparative Forsøg har erfaret. Ligesaa ere de unge Køers Mælk federe end de gamles.

20 Potter Mælk af 2 unge Køer afgav i Marts 1847 — 1 \mathcal{R} 17 Lod Smør. 20 Potter Mælk af 2 gamle Køer, som havde kælvet paa samme Tid, og undersøgte samme Dag, gav 1 \mathcal{R} 7 Lod.

Med Hensyn til Kælvetiden, da har Meieriets Tilstand været saaledes:

3 November 1845	kælvede	1	Ko
- December	—	—	2 Køer
- Januar 1846	—	6	—
- Februar	—	20	—
- Marts	—	70	—
- April	—	44	—
- Mai	—	15	—
- Juni	—	9	—
- Juli	—	1	—

De øvrige vare overløbne. 9 kastede, dog kun 4 før 1ste Marts, de andre 5 kom til at malke godt. 3 Aar er Besætningen endnu stærkere fodret, og alle de enkelte Forhold gunstigere.

Angaaende Guénons Kjendetegn, da tvivler jeg om deres fuldkomne Paalidelighed, naar Tælen er om vore nordiske Køer. Ved de fleste troer jeg det umuligt at angive de Ordener og Classer, som Guénon skildrer, idet mindste vil det, uden anden Veiledning end hans Bog, vistnok være et vanskeligt Problem, at bestemme a priori, hvor mange Potter Mælk en Ko vil malke, da man maa tage Phantasien altfor meget til Hjælp for at finde de Figurer in natura, som han i sin

Bog afbilder. Guénon synes at ville føre Køerne i et System, ret som hin store Linnée Planterne, men jeg tvivler paa, at denne Classificeren kan bestaae for Erfaringens Domstol.

Paa de allerbedste Køer, der make 1800 à 2000 Potter Melk, tillægges Kalve, uagtet det er tvivlsomt om Kalvetillæg ved et stort Meieri betaler sig. Det er ikke nok at bringe i Anslag, hvad den unge Dvie har kostet at opføde; efter den første og anden Kalv malter den unge Ko kun lidet, ofte kun 8 à 900 Potter Melk, og der hengaaer saaledes let 5 til 6 Aar, inden den bliver en Ko, der kan indbringe noget retskaffent. Jeg søger til Indsætning steds Køer med 3die eller 4de Kalv, og styrer med Forsæt Dvierne. Melken efter anden Kalv skal være endnu knappere end efter første. Køens Culminationspunkt med Hensyn til Melkgivningen er, efter min Mening, mellem 7de og 10de Aar.

Af Heste holdes 19 Stykker foruden 1 Kjernehest og 2 Dragonheste. De faae intet Hø, og deres Underholdning kræver over 500 Tdr. Havre aarlig. I Pløietiden faae de henved 1 Stp. Havre hver om Dagen. De komme aldrig paa Græs, men faae grøn Staldføding i Juni, Juli og August.

Gjøbningen udføres om Vinteren paa Brakmarken, og strøes strax paa meklenborgsk Maade. Derved bliver det muligt at besaae en Deel af Brakmarken med Biffer, Spergel, Boghvede eller deslige til Afgræsning eller Nedpløining til Frugtbarhedens Forøgelse. Ogsaa kan nogle Tdr. Land af Brakmarken belægges

med gjødede Kartofler, hvorefter kan saaes enten Hvede eller Byg.

Folkeholdet er let, da Folket er nøisomt og godmodigt og Lønnen billig. Her paa Gaarden holder jeg 10 Karle, 10 Tærskere og 10 Meieripiger om Sommeren, om Vinteren kun 5 eller 6. Desforuden Ladesfoged og Meierste samt 5 Røgttere. I Høsten havees en Deel Accordarbeidere.

Nagaard er historisk mærkelig. I den Opstand, som Nordsyderne vakte mod Christopher af Bayern, anførtes Bondehæren af den til Gulland bortvegne Kong Eriks tappre Raadsherre Henrik Tagesen Tornefrands med de 3 Brødre Helle, Anders og Herluf Holst, og slog Christophers Tropper d. 4de Mai 1441 ved Leiershøiene paa Nagaards Mark. Den barbariske Herremand Eske Brof sønderhuggedes af Bønderne og mange tydske Adelsmænd fangedes og halshuggedes. Efter denne Prove paa Sydernes Kjæthed kom Christopher selv og slog tildeels ved Liff Bønderne paa St. Jørgensbjerg ved Nagaard 3die Vintsedag 1441.

Agerdyrkningen her i Egnen staaer paa et temmelig lavt Trin. Formaålet for Bondens Bestræbelser er at avle Korn saalænge Jorden kan bære nogle saa Fuld. Med 4, 5 og flere Kjærve udtærer han sine Jorder, der mange Steder udlægges uden Græsfrø, som paa saadanne mishandlede Jorder heller Intet vilde give af sig. Tyden er en Elsker af Kreaturer, hvilke ere ham uundværlige til at drage Nytte af hans vidtloftige Kjær og Hedegræsgange, men han har intet Begreb om at lempe sin Agerdyrkning til Fordeel for

disse sine vigtige Huusdyr. Basis for deres Vinterfoder er Halm, og den Smule naturligt Hø, hans Eng frembringer; hvor Høavlen er stor, der er Besætningen i god Stand, men hvor denne mangler, haves Intet uden den usle Halm, da Foderproduction gaaer langt udenfor hans Tankers Gebeet. Det Raad at avle Kartofler og grønt Foder i Gjødning, at udlægge sine Jorder i fuld Kraft med Klover og Græsfrø, for at have Overflod af kraftigt Græs og Foder Sommer og Vinter, at betragte den magre Halm som Stroelse og Stof til Gjødning, ei som et Hovedfoder, alt dette er for vor Bonde en sælsom og uforstaaelig Tale. Omhyggelig strøer han lidt Hø lagvis i sin Halm, for at narre sine sultne Dyr til at æde hvert lille Halmstraae; denne Sparsomhed er ham en Nødvendighed, da han ofte i Marts og April maa ublade sine Høveder paa Lyngen. Hvor ofte høres ikke den Klage, at han kan nok græsse, men ei vinterfodre, og hvad beviser denne Klage Andet, end at Manden ikke forstaaer sin Dent, og mangler Kundskab i sit Fag? Under saadanne Omstændigheder burde han vist hellere offere nogle Tdr. Havre til sin svækkede Besætning, end sælge Havren og ubjage sit Dvæg i April. Var han en oplyst Mand, der havde en rigtig Anskuelse af sin Bedrift, da var det ham dog saare let at avle et Par Hundrede Tdr. Kartofler til sit Vinterfoders Forbedring. Det er en Fordom, at han ikke kan faae et saadant lille Parti optaget; lægger han dem i kraftfuld Jord, saa at de blive store og altsaa yde god Fortjeneste ved Optagningen, da faaer han hjælpende Hænder nok;

men ogsaa her er hans utidige Sparksomhed ham til Hind-
 der; Kartoflerne skulle ogsaa nøies med mager Tracte-
 ment ligesom hans Besætning om Vinteren; „den Sands-
 banke hisset duer ei mere til Havre, der vil jeg lægge
 Kartofler,“ tænker han, og naar de da blive smaae og
 usle, saa at Ingen kan være tjent med at tage dem
 op, da mener han, at den Avl ei kan lykkes i hans
 Land, uden at betænke, at Misheldet hidrører fra den
 feitebe Maade, hvorpaa han tog fat paa Sagen.
 Seer han, at sidste Havrefjærv er taalelig, da troer
 han ret at gjøre et siffigt Coup ved endnu at knibe paa
 sin jydsk en ussel Havrefjærv paa 2 til 3 Fold for
 Hvilen, uden at betænke Tabet paa Græsningen.

Under saadanne Grundsætninger kan Agerdyrknin-
 gen ikke trives; uden en stærk fodret og stor Besæt-
 ning, og deraf følgende rigelige Gjødning, vil et Avls-
 brug altid holde et lavt Standpunkt. Kun gjennem
 den animalske Production gaaer den sikke
 Vej til den vegetabilske. Grundvolden er en
 udvidet Foderavl; uden den skulde aldrig Agerbru-
 get have naaet sin nærværende Høide i Skotland,
 England, Belgien, hine Lande, hvor den agerdyrkende
 Stand i Esprit og Dannelsse rigtignok staaer Aarhundre-
 der foran vor nordjydske Bonde.

Saameget om Bonden i Almindelighed. Der gi-
 ves mange opvakte Hoveder i denne Stand, der snart
 i en, snart i en anden Retning hæve sig over det al-
 mindelige Niveau. Det er i det hele taget Kundskab, den
 simple Landmand mangler, ingenlunde sund Doms-
 mekraft, hvori han neppe staaer tilbage for noget andet

Folketærd. Men hvad nytter ham hans gode naturlige Forstand, naar den ingen Kundskabsforraad har at virke paa? naar hans Hoved er blottet for al Viden og Kjendskab til hvad der skeer i andre Egne, og virkelig ogsaa for en stor Deel kunde skee i hans, naar han modificerede de nye Fremgangsmaader efter sine Forhold. Voende i en af Europas Afkroge, hvor han aldrig kommer i Berørelse med Agerdyrkere udenfor sin Fødeegn, seer han Intet og veed han Intet, ja han vil vel neppe engang troe, at der fra fremmede Lande kan hentes Kundskaber, der kunne gavne ham i hans Bedrift; og dog er Intet klarere. Fra Vest, Nord og Ost tilføres ham ingen nye Ideer; der omgives han af Havet. Den eneste Bei disse kunne komme til ham er fra Sonden, og umiskjendelige ere de Fordele, Syden har af at være Nabo til Hertugdømmenes dueligere Agerdyrkere; har han ikke af Tybsterne lært at brække, dette første Skridt til al god Agerdyrking, at mergle og derefter at avle det Dobbelte, at vande Enge, at dyrke Klover og gode Græsarter, at avle Kartofler saavelsom ædlere Kornsorter, istedet for hans usle Baarrug, hans langbenede brogede Havre, hans forfnyttede smaa urene Byg m. m. Lad os tænke os Havet borte og vor Syde Nabo til Skotlands aandrige og intelligente Agerdyrkere; usejlsbarlig vilde disses udvidede Dyrking af Rodfrugter, deres kunstige Gjødemidler, ypperlige Vandafledning, deres mesterlige Bearbejdning af Jorden, sindrige Redskaber og ivrige Bestræbellser for Husdyrenes Forædling indvirke paa vor Landmands hele Idæeverden, og

Tid efter anden fremkalde et ganske andet Agerbrug, end hans nærværende. Udvidelsen af Kundskaber og Ideer medfører ogsaa et andet Gode, nemlig at Selvflogskaben forsvinder og Værelysten tiltager. Den, der kun kjender sit Eget, troer, at Ingen er flogere end han, og Følgen er, at han bliver staaende paa det samme Trin af Cultur, uden Fremadstræben, til liden Fordeel for ham selv og den vigtige Næringsvei, hvori han virker.

De større Landeiendomme her i Egnen, der dyrkes af Folk udenfor Bondestanden, drives i Almindelighed godt, med Intelligents og Virksomhed. Man opdyrker Kjærjorder og Heber, mergler med Anstrængelse, sørger for gode Græsafgrøder, afleder skadeligt Vand og bruger reen Brak, brænder Grønsværen, holder stor og velsødret Besætning. Saadanne Exempler høves fra Koffedal, Sønderstovsgaard, Nørbjerggaard m. fl. Gaarde. Men fra disse større Eiendomme tager Bonden nødvendig sit Mønster. Langt snarere skulde han efterligne sine Næbber paa Gaarde af samme Storrelse som hans. Hvor ønskeligt derfor, at duedige Folk af Bondestanden, efterat have nydt Underviisning paa offentlig Beføstning, kunde etableres rundt om i Landet, for at afgive passende Exempler paa god Avlsdrift for Bonden; kun burde de ikke nyde anden pecuniær Bistand, eller sættes paa bedre Bilskaar, eller gives andre Fordele end dem, der staae til Raadighed for Bondestanden i Almindelighed.

April 1847.